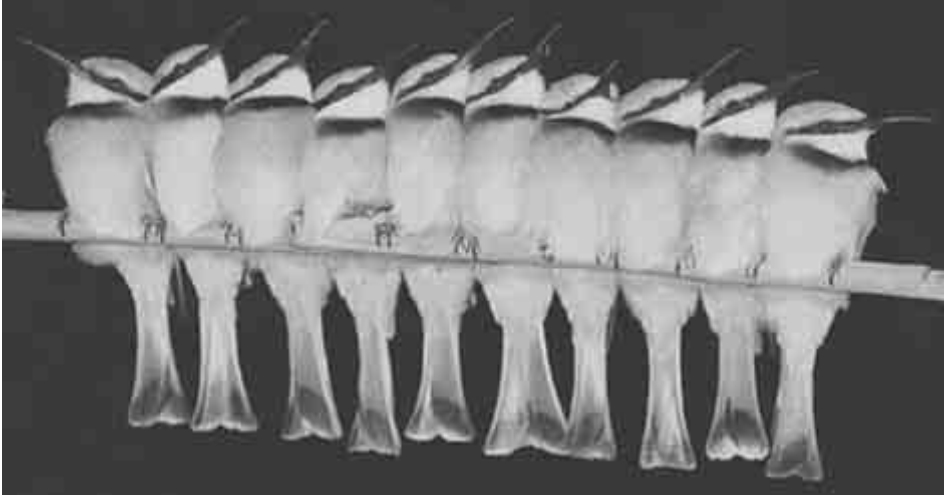

Hazır Değerler ve Menkul Kıymetler

8

İşletmelerin günlük faaliyetlerinin sonunda kasalarında başka varlıklara bağlanmamış Türk parası ve yabancı para mevcudu bulunur. İşletmeler, özellikle Türk Lirası cinsinden paralarının bir kısmını işletmenin işlem yaptığı ve kredi aldığı bankalarda açtırdıkları vadesiz ticari mevduat hesaplarına yatırır ve ödemelerinin bir kısmını bu hesaplar üzerine düzenlenmiş çeklerle yaparlar. Yine, işletmenin elinde bulunan nakit fazlasının bir kısmı istenildiği zaman paraya çevrilme olanağı bulunan hisse senedi, tahvil, hazine bonosu, gibi menkul kıymetlere bağlanabilir. Bu menkul kıymetlerin hem likiditesi yüksektir; hem de işletmeye, türüne göre kar payı, satış karı ve faiz geliri gibi getiriler sağlar.

Bu üniteyi daha kolay anlamamız için ikinci ünite de açıklanan "Bilanço İçeriği" konusu ile ek olarak verilen bilançoyu ve üçüncü ünite de verilen Tekdüzen Hesap Planındaki 10- HAZIR DEĞERLER ve 11- MENKUL KIYMETLER grubunu inceleyiniz. Üniteyi çalışırken, ünite de açıklanan bir hesabın niteliği ve işleyişi üzerinde dikkatlice durunuz ve mutlaka yazarak çalışınız.

Amaçlarımız

Bu üniteyi okuduktan sonra;

1. Hazır değerler deyince ne anlaşılır?
2. Bu gruba giren varlık kalemlerine ilişkin olarak Tekdüzen Hesap Planında yer alan hesapların işleyişi nasıldır?
3. Menkul kıymetler deyince ne anlaşılır?
4. Bu gruba giren varlık kalemlerine ilişkin olarak Tekdüzen Hesap Planında yer alan hesapların işleyişi nasıldır?

konularında gerekli bilgi ve becerilere sahip olabilirsiniz.

HAZIR DEĞERLERİN KAPSAMI VE İZLENİLEN HESAPLAR

Hazır değerler deyince ne anlaşılır? Bu gruba giren varlık kalemlerine ilişkin olarak Tekdüzen Hesap Planında yer alan hesapların işleyişi nasıldır?

Hazır değerler, nakit olarak elde veya bankada bulunan para ve para gibi kullanılan varlıklar ile istenildiği zaman paraya çevrilme olanağı bulunan varlıkları kapsar. Bu kapsama giren varlıkların muhasebeleştirilmesinde Tekdüzen Hesap Planında "10-HAZIR DEĞERLER" grubunda yer alan şu ana hesaplar kullanılır:

- 100 KASA
- 101 ALINAN ÇEKLER
- 102 BANKALAR
- 103 VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ (-)
- 108 DİĞER HAZIR DEĞERLER

SIRA SİZDE

Hazır değerler neleri kapsar?

Kasa

DÜŞÜNELİM

Günlük olarak meydana gelen kasa işlemleri nasıl muhasebeleştirilir?

Kasa, işletmenin nakit parasını, nakit giriş çıkışlarını ifade eden bir terim olarak kullanılır. İşletmenin para hareketleri "100-KASA HESABI"na kaydedilerek izlenir. Kasaya değişik zamanlarda giren ve çıkan paralar bu hesaba kaydedilir.

Kasa hesabı, kasaya para girdiğinde borçlanır; kasadan para çıktığında da alacaklanır. Buna göre; para artışı olduğunda hesabın borcuna, para azalışı (çıkışı) olduğunda hesabın alacağına kayıt yapıldığından kasa hesabı borç kalanı verir. Çünkü, çıkan para hiçbir zaman mevcuttan fazla olamaz. Kasa hesabının borç kalanı kasa mevcudunu gösterecektir.

ÖRNEK

1. A İşletmesi 12.2.200. tarihinde Tur İşletmesinden 45 nolu fatura ile peşin olarak 200.000.000 + 20.000.000 KDV lira tutarında mal satın almış ve bedelini ödemiştir.

12.2.200.			
153 TİCARİ MALLAR HS.		200.000.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS.		20.000.000	
100 KASA HS.			220.000.000

2. A İşletmesi aynı gün Konut Ticarete 66 nolu fatura ile 80.000.000 + 8.000.000 KDV liralık mal satmış ve bedelini tahsil etmiştir.

12.2.200.			
100 KASA HS.		88.000.000	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR HS.			80.000.000
391 HESAPLANAN KDV HS.			8.000.000

Yevmiye kayıtlarında görüldüğü gibi para girişinde Kasa Hesabı borçlandırılırken, para çıkışlarında alacaklandırılmaktadır.

Yabancı paralar hesaplarda nasıl izlenir?

Tekdüzen Hesap Planına göre yabancı paralar da "100 Kasa Hesabı"nda izlenmektedir. Yabancı paralar, TL cinsinden Kasa Hesabına kaydedilecektir. Dolayısıyla Kasa Hesabındaki toplam nakit tutarı, TL ve yabancı paraların TL tutarlarının toplamından oluşacaktır.

Otel Mistral, 10.1.200. tarihinde otelden ayrılan müşteriden 500.000.000 + 50.000.000 KDV lira tutarındaki hesabına karşılık "1 \$ = 1 Milyon TL" üzerinden 550 Amerikan Doları almıştır.

ÖRNEK

10.1.200.		
100 KASA HS.	550.000.000	
100..Yabancı Para Kasası		
100...Amerikan Doları		
600 YURTIÇİ SATIŞLAR HS.		500.000.000
391 HESAPLANAN KDV HS.		50.000.000
550\$ $\times$ 1.000.000=550.000.000 TL.		

Yevmiye kaydında görüldüğü gibi müşteriden alınan yabancı para, o gün alındığı kur üzerinden ve TL cinsi olarak Kasa Hesabının borcuna kaydedilerek muhasebeleştirilmektedir.

Kasa Hesabı, birden çok kasası bulunan işletmelerde Merkez Kasa, Bölge Kasası; yabancı para tutan işletmelerde de Yabancı Para Kasası – Dolar, Mark, Sterlin gibi yardımcı hesaplar ile birlikte kullanılabilir.

1. B işletmesi 5.3.200. tarihinde 64 nolu fatura ile Şafak Ticaret'ten 250.000.000 + 25.000.000 KDV liralık mal satın almış; 125.000.000 TL nakden ödemiş, 150.000.000 TL de borçlu kalmıştır.

2. B işletmesi 6.3.200. tarihinde Ali Gürsoy'a 114 nolu fatura ile 200.000.000 + 20.000.000 KDV liralık mal satmış; 100.000.000 TL sini nakden tahsil etmiş, 120.000.000 TL alacaklı kalmıştır.

Yukarıdaki iki işlemin yevmiye kayıtlarını yapınız.

Alınan Çekler

İş yaşamında bankalara hitaben düzenlenmiş çeklerin yaygın şekilde ödeme aracı olarak kullanıldığını görüyoruz. Kendilerinden bilgi alabileceğiniz bir işletme sahibi veya yetkilisi ile görüşerek; gerek aldıkları, gerekse verdikleri çekler konusundaki uygulamaları ve sorunları hakkında bilgi alınız.

Çek bir bankaya hitaben yazılmış ve yasada belirtilen hükümlere göre düzenlenmiş bir ödeme emri niteliğinde olan özel belgedir.

ÇEK, bir bankaya hitaben yazılmış bir ödeme emridir.

Çek, Türk Ticaret Kanununun 692. Maddesi gereğince şu bilgileri kapsar:

1. Çek kelimesi, eğer çek Türkçeden başka bir dilde yazılmış ise o dilde "Çek" karşılığı olarak kullanılan kelime,
2. Hem yazı hem de rakamla gösterilmiş ödenecek tutar (kayıtsız ve şartsız belli bir bedelin ödenmesi için havale),
3. Ödeyecek kişinin (muhatap-banka) adı,
4. Ödeme yeri,
5. Keşide günü ve yeri,
6. Çeki çeken kişinin imzası.

DÜŞÜNELİM

Çek kaç günde tahsil edilmelidir?

Bir çekin çekilebilmesi için bankada çeki çeken kişinin (keşidecinin) emrine ayrılmış bir karşılığın bulunması gerekir. Çekte vade yoktur. İbraz edildiğinde ödenir. Çek keşide edildiği yerde ödenecekse 10 gün; başka bir şehirde ödenecekse 1 ay, aynı kıtada bir yerde ödenecekse yine 1 ay; başka bir kıtada ödenecekse 3 ay içinde tahsil edilmelidir.

DİKKAT

Yasal olarak çekte vade yoktur. Ne var ki; iş yaşamında vadeli çek uygulaması, hem senetlerde olan pul giderinden kaçınmak için hem de ödenmemesi (karşılığının olmaması) durumunda alacaklıya senede göre daha çok yasal avantajlar sağlaması nedeniyle yaygındır.

DÜŞÜNELİM

Çek devredilebilir mi?

Çek üzerindeki hakkın devredilmesi için yapılan işleme ciro denir. Ciro ve teslim ile çek üzerindeki haklar devredilmiş olur. Ciro, çekin arkasına yeni lehdarın (çekin devredildiği kişinin) adı yazıldıktan sonra veya yazılmadan imzalanması yoluyla yapılır. Cironun kayıtsız ve şartsız yapılması gerekir. Aşağıda çek örneği verilmiştir.

Garanti
TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A.Ş.
060 ESKİŞEHİR ŞUBESİ
TEL : (222) 230 43 70 FAKS : (222) 230 44 17

Keşide yeri: Eskişehir
Tarih: 14.06.2002

Bu çek karşılığında Arda Onur emrine
yalnız Beş yüz milyon TL ödeyiniz

Hesap No : 6299425-6
Çek No : 0697251

0697251 06200601 62994256

TUNA TURİSTİK TESİSLERİ A.Ş.
[Signature]

ÖRNEK

DÜŞÜNELİM

İşletme başkalarından çek alabilir mi?

İşletmeler bazen sattıkları malların veya yaptıkları hizmetleri karşılığını veya üçüncü kişilerden alacaklarını çek olarak tahsil ederler. Çeki alan işletme genellikle çeki hemen tahsil eder. Ancak bazen bir süre bekletilebilir veya herhangi bir nedenle çekin tahsil tarihi, çekin alındığı tarihi aşabilir. Bu durumda olan çekler "101 ALINAN ÇEKLER HESABI"nda izlenir. Gerçek ve tüzel kişiler tarafından işlet-

me emrine düzenlenmiş veya işletmeye ciro edilmiş olup, henüz tahsil için bankaya verilmemiş olan çekler, Alınan Çekler Hesabının borcuna kaydedilir. Çekin tahsil edilmesi, başkasına ciro edilmesi gibi nedenlerle elden çıkan çekler de söz konusu hesabın alacağına kaydedilir. Dolayısıyla hesap borç kalanı verir. Bu kalan üçüncü kişilerden alınıp da henüz tahsil edilmeyen veya ciro edilmeyen eldeki mevcut çek tutarını verecektir.

ÖRNEK

1. A İşletmesi 4.4.200. tarihinde Yılmaz Ticarete 435 nolu fatura ile 150.000.000 + 15.000.000 KDV tutarında mal satmış olup, karşılığında müşteriden ayrı bankalara ait 65.000.000 lira ve 100.000.000 lira tutarında iki çek almıştır.
2. İşletme 11.4.200. tarihinde Pak Pazarlamadan 86 nolu fatura ile 200.000.000 + 20.000.000 KDV liralık mal satın almış, bunun karşılığında 120.000.000 lira ödemiş ve daha önce müşteriden almış olduğu 100.000.000 lira tutarlı çeki ciro etmiştir.
3. İşletme, 12.4.200. tarihinde elinde bulunan 65.000.000 lira tutarlı çeki bankaya ibraz ederek tahsil etmiştir.

4.4.200.		
101 ALINAN ÇEKLER HS.	165.000.000	
101..Cüzdandaki Çekler		
...Çek 65.000.000		
...Çek 100.000.000		
600 YURTIÇİ SATIŞLAR HS.	150.000.000	
391 HESAPLANAN KDV HS.	15.000.000	
11.4.200.		
153 TİCARİ MALLAR HS.	200.000.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS.	20.000.000	
100 KASA HS.	120.000.000	
101 ALINAN ÇEKLER HS.	100.000.000	
101...Cüzdandaki Çekler		
12.4.200.		
100 KASA HS.	65.000.000	
101 ALINAN ÇEKLER HS.		65.000.000
101...Cüzdandaki Çekler		

Yabancı para üzerinden alınan çekler nerede izlenir?

Yabancı para üzerinden düzenlenen çekler de alındıkları tarihteki kura göre TL cinsinden Alınan Çekler Hesabının borcuna kaydedilir.

Alınan Çekler Hesabı, bankaya tahsile verilir henüz tahsil edilmemiş olan ve elde mevcut bulundurulmuş çekler ayrımı dikkate alınarak, "Cüzdandaki Çekler", "Tahsildeki Çekler" veya Yabancı para üzerinden düzenlenen çekler de dikkate alınarak, "Cüzdandaki TL Çekler", "Tahsildeki TL Çekler", "Cüzdandaki Yabancı Paralı Çekler" gibi yardımcı hesaplarla birlikte kullanılır.

İşletme 4.4.200. tarihinde 164 nolu fatura ile 100.000.000 + 10.000.000 KDV liralık mal satın almış, karşılığında aynı değerde daha önce müşterisinden aldığı bir çeki ciro etmiştir. İşlemin yevmiye kaydını yapınız.

Bankalar

DÜŞÜNELİM

İşletmelerin bankalarda açtırdıkları ticari mevduat hesapları ne şekilde işlem görür?

İşletmeler, belirli büyüklüğü aşması nedeni ile kasada tutmak istemedikleri paralarını, güvence altına almak, verimli duruma getirmek ve banka hizmetlerinden kolay ve ucuz yararlanmak gibi çeşitli amaçlarla bankaya yatırır.

Bankaya parasını yatıran bir kişi veya işletme için kendi adlarına açılan cari hesap o kişinin veya işletmenin bankada parası -mevduatı- olduğunu gösterir. Mevduat bankaya yatırılan paralar anlamındadır. Bankada açılan hesaba yatırılan paralar mevduatı artırır; çekilen paralar ise, mevduatı azaltır. Bu şekildeki işlemlere genellikle mevduat işlemleri veya alacaklı cari hesaplar adı verilir. Mevduat işlemleri işletmenin bankadaki para miktarında değişme yaratır. Değişme mevduatın çoğalması veya azalması yönünde meydana gelebilir.

DÜŞÜNELİM

Üçüncü kişiler de işletmenin bankadaki ticari mevduat hesabına para yatırabilirler mi?

İşletme dışında, değişik nedenlerle üçüncü kişilerin hesaba yatırdıkları paralar mevduat hesabında artış yaratırlar. Hesap sahibinin verdiği talimat gereği bankanın hesap sahibi adına yaptığı tahsilat da mevduatı artırır.

Hesap sahibi tarafından çekilen tutarlar veya hesap sahibinin emri üzerine banka tarafından üçüncü bir kişiye ya da işletmeye hesaptan yapılan ödemeler mevduat hesabında azalma meydana getirirler.

DÜŞÜNELİM

İşletmelerin bankalardaki ticari mevduatı bir varlık unsuru mudur?

Mevduat, işletmenin bankadaki parasını ifade ettiğine göre işletmenin bir varlık unsuru olmaktadır. Bir varlık niteliğinde olan mevduat "102 BANKALAR HESABI"nda izlenir. Bankalar Hesabı, işletmenin istediği anda (vadesiz) ve belli bir sürenin sonunda (vadeli) çekmek üzere yurt içi ve yurt dışı banka ve benzeri finans kurumlarına yatırılan ve çekilen, Türk Parası ile yabancı paraların izlendiği hesaptır.

DÜŞÜNELİM

İşlemler Bankalar Hesabına nasıl kaydedilir?

Bankalara nakit olarak veya hesaben yatırılan paralar Bankalar Hesabının borcuna; nakit olarak çekilen veya hesaben kullanılan paralar da hesabın alacağına kaydedilir. Bankalara mevduat olarak yatırılan ve çekilen yabancı paralar aynı hesaba, işlem tarihindeki kura göre, Türk Lirası karşılığı üzerinden kaydedilir.

Bankalar Hesabı, mevduat türüne ve mevduatın bulundurulduğu bankalara göre; Vadesiz TL Mevduat, Yurt Dışı Bankalar – Vadesiz Mevduat, Bloke Mevduat gibi yardımcı hesaplarla birlikte kullanılır.

ÖRNEK

A İşletmesi, 15.1.200. tarihinde İş Bankasına 400.000.000 lira yatırarak vadesiz bir mevduat hesabı (alacaklı cari hesap, a.c/h) açtırmıştır.

15.1.200.		
102 BANKALAR HS.	400.000.000	
102...Vadesiz TL. Mevduat		
102...İş Bankası		
100 KASA HS.		400.000.000

ÖRNEK

A İşletmesi, 20.1.200. tarihinde İş Bankası'ndan aldığı dekonttan, işletmeye 100.000.000 lira borcu bulunan San Ticaret'in bu borcunu işletmenin İş Bankası'ndaki hesabına yatırdığını öğrenmiştir.

20.1.200.		
102 BANKALAR HS.	100.000.000	
102...Vadesiz TL. Mevduat		
102...İş Bankası		
120 ALICILAR HS.		100.000.000
120...San Ticaret		

ÖRNEK

A İşletmesi, 1.2.200. tarihinde Güneş Seyahat Acentasına 49 nolu fatura ile 200.000.000 + 20.000.000 KDV liralık mal satmış, karşılığında o günün kuru üzerinden 420 Alman Markı almış ve 420 Markı aynı gün Yapı Kredi Bankası'ndaki vadesiz döviz tevdiat hesabına yatırmıştır (1 Markın alış kuru 500.000 TL dir).

1.2.200.		
100 KASA HS.	220.000.000	
100...Yabancı Para Kasası		
600 YURTIÇİ SATIŞLAR HS.		200.000.000
391 HESAPLANAN KDV HS.		20.000.000
1.2.200.		
102 BANKALAR HS.	220.000.000	
102...Vadesiz Döviz Tevdiat		
102...Yapı Kredi Bankası		
100 KASA HS.		220.000.000
100...Yabancı Para Kasası		
420x500.000=220.000.000 TL.		

A İşletmesi, 13.6.200. tarihinde ticari mevduatının bulunduğu Akbank'a yazılı bir talimat vererek satıcı Sibel Aktaş'ın aynı şube nezdindeki hesabına 150.000.000 TL aktarılmasını istemiştir. İşlemin yevmiye kaydını yapınız.

SIRA SİZDE

Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri

İşletmeler bankadaki mevduatlarından ödemeleri genellikle çek keşidesi yoluyla yaparlar. Bankadaki hesaptan doğrudan doğruya para çekmek ve ödeme yapılacak kişiye o parayı vermek yerine, çoğunlukla bankadaki hesaptan para çekme işlemi, ödeme yapılacak kişinin emrine keşide edilen bir çek ile yapılır.

DÜŞÜNELİM

İşletme çekle yaptığı ödemeyi nasıl kayda alır?

Bilindiği gibi çek bankaya ibraz edildiğinde ödenir. Ancak çeki elinde bulunduran kişi çeki hemen tahsil etmeyebilir. Bu durumda çekin verildiği gün ile paranın çekildiği gün ayrı tarihler olabilir. Çek verildiği gün tahsil edilmediğinde o gün işletmenin bankadaki mevduatında bir azalma meydana gelmez. Ancak işletme bankadaki parasına keşide ettiği çek tutarı kadar azalmış gözü ile bakmalıdır.

Bu açıklamalar çerçevesinde, bankadaki mevduat hesabı üzerine verilen çekler iki şekilde kayda alınabilir:

1. Çek verildiğinde doğrudan doğruya Bankalar Hesabı çek tutarı kadar alacaklandırılır. Bu şekilde bankadaki para miktarı çek tutarı kadar hemen azaltılmış olmaktadır. Böyle bir uygulama bankadan kullanılacak para miktarını doğrudan görme durumu sağlar.

DÜŞÜNELİM

Çek lehdarı tarafından bankadan tahsil edilinceye kadar kayıt yapılmadan beklenebilir mi?

2. Üçüncü kişilere verilen çek ve ödeme emirleri, lehdarı tarafından bankadan tahsil edilinceye kadar "103 VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ HESABI"nda izlenir. Kişilere çek ve ödeme emri verildiğinde hesap alacaklandırılır, çek ve ödeme emirlerinin bankadan tahsil edildiği anlaşıldığında hesap borçlandırılır. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri Hesabı borçlandırıldığında Bankalar Hesabına alacak kaydedilecektir.

Bunun sonucunda bankadaki mevduat hesabındaki fiili azalma hesaplara aktarılmış olur.

ÖRNEK

1. A İşletmesi 25.5.200. tarihinde Gür Pazarlamadan 150 nolu fatura ile 450.000.000 + 45.000.000 KDV lira tutarında mal almış ve karşılığında satıcıya aynı tutarda Akbank'taki vadesiz mevduat (a.c/h) üzerine keşide ettiği bir çek vermiştir.

25.5.200.		
153 TİCARİ MALLAR HS.	450.000.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS.	45.000.000	
103 VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ HS.		495.000.000

2. İşletme Akbank'tan 12.6.200. tarihinde aldığı dekonttan, Gür Pazarlamaya verilen 495.000.000 lira tutarındaki çekin tahsil edildiğini öğrenmiştir.

12.6.200.		
103 VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ HS.	495.000.000	
102 BANKALAR HS.		495.000.000
102...Vadesiz TL. Mevduat		
102...Akbank		

Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri Hesabı, işletmenin bankadaki hesabından ödenmek üzere ödeme, virman (başka bir hesaba aktarma) veya havale talimatı verildiğinde de yukarıdaki şekilde işlem görür. Söz konusu hesap aynı zamanda verilen çekin veya ödeme emrinin Türk Lirası veya yabancı para oluşuna göre yardımcı hesaplarla birlikte kullanılır.

Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri Hesabı nasıl kalan verir?

Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri Hesabı alacak kalanı veren pasif yapıda ve geçici bir hesap olup, kalanı işletme tarafından düzenlenerek verilen çeklerle, verilen ödeme ya da havale emirlerinden henüz banka tarafından ödenmemiş olanların tutarını gösterir. Bu nedenle hesap, bilançoda hazır değerler grubu içinde bir indirim (-) şeklinde yer alır.

İşletme, bankadaki mevduat hesabı üzerine çek keşide ettiğinde bu çekin banka mevduat hesabını nasıl etkiler ve söz konusu çek hangi hesaba ve hesabın hangi tarafına kaydedilir?

Diğer Hazır Değerler

Yukarıda ele aldığımız değerlere girmeyen ancak nitelikleri itibarıyla hazır değer sayılan pullar, vadesi gelmiş kuponlar, tahsil edilecek banka ve posta havaleleri (yoldaki paralar) gibi değerler, olarak ifade edilir ve "108 DİĞER HAZIR DEĞERLER HESABI"nda izlenir. Hesap, izlenecek değerlere göre; Vadesi Gelmiş Kuponlar, Pullar, Tahsil Edilecek Banka Havaleleri gibi yardımcı hesaplarla kullanılır. Diğer hazır değerler grubuna giren değerler elde edildiğinde Diğer Hazır Değerler Hesabı borçlandırılır; elden çıkarıldığında da alacaklandırılır. Bu nedenle hesap borç kalanı veren bir hesap bir varlık hesabıdır.

İşletme 2.4.200. tarihinde, işletmede kullanılmak üzere 25.000.000 liralık damga pulu ve 10.000.000 liralık posta pulu satın almıştır.

ÖRNEK

2.4.200.		
108 DİĞER HAZIR DEĞERLER HS.	35.000.000	
108...Pullar		
100 KASA HS.		35.000.000

Diğer hazır değerler neler olabilir ve bu değerler hangi hesapta ve hesabın hangi tarafında muhasebeleştirilir?

MENKUL KIYMETLER

Menkul kıymetler deyince ne anlaşılır? Bu gruba giren varlık kelimelerine ilişkin olarak Tekdüzen Hesap Planında yer alan hesapların işleyişi nasıldır?

Menkul kıymetler, faiz geliri veya kar payı sağlamak veya fiyat değişmelerinden yararlanarak kar elde etmek amacı ile geçici bir süre elde tutulmak üzere alınan hisse senedi, tahvil, hazine bonusu, finansman bonusu, yatırım fonu katılma belgesi, kar-zarar ortaklığı belgesi, gelir ortaklığı senedi gibi menkul kıymetleri kap-

sar. Bu kapsama giren ve geçici yatırım olarak ifade edilen menkul kıymetlerin muhasebeleştirilmesinde Tekdüzen Hesap Planında "MENKUL KIYMETLER" grubunda yer alan şu ana hesaplar kullanılır:

- 110 HİSSE SENETLERİ
- 111 ÖZEL KESİM TAHVİL, SENET VE BONOLARI
- 112 KAMU KESİMİ TAHVİL, SENET VE BONOLARI
- 118 DİĞER MENKUL KIYMETLER
- 119 MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

Menkul kıymetler hesap grubunda görüldüğü gibi, menkul kıymetlerle ilgili değer azalma karşılıkları ile ilgili olan ve pasif yapıda olup alacak kalanı veren "119 Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı" bir indirim (-) olarak menkul kıymetler grubunda ele alınmıştır.

Bir şirkete sürekli ortak olmak amacıyla alınan hisse senetleri ve değişik nedenlerle uzun süre (1 yıldan fazla) elde bulundurulmuş tahvil, senet ve bonolar "Mali Duran Varlıklar" grubu içinde "Bağlı Menkul Kıymetler Hesabı" ile "İştirakler Hesabı"nda izlenecektir. Aşağıda, geçici yatırım niteliğindeki menkul kıymetler; hisse senetleri ve tahvil, senet ve bonolar olmak üzere iki ana grupta ele alınıp incelenecektir.

SIRA SİZDE

Menkul kıymetler neler olabilir? Bu kıymetler hangi hesaplarda izlenir?

Hisse Senetleri

"Bir ünvana sahip, esas sermayesi muayyen paylara bölünmüş olan ve borçlarından dolayı yalnız mamelekiyle mesul bulunan şirkete **"ANONİM ŞİRKET"** denir. (T.T.K. Md. 268) Türk Ticaret Kanunundaki tanımdan anlaşılacağı gibi, anonim şirketin sermayesi belirli paylar karşılığında çıkarılan ve şekli kanunla belirlenmiş bulunan belgelere "hisse senedi" denir. Dolayısıyla hisse senedi bir ortaklık belgesidir.

Hisse senetleri nama veya hamiline yazılı olabilir. Nama yazılı olan hisse senetlerinde ortakların adı yazılıdır. Hamile yazılı olanlarda ise, ad yazılı değildir; taşıyana aittir ve teslim yoluyla el değiştirir.

Hisse senedi sahipleri, yıl sonunda şirket kar eder ve bunu dağıtmaya karar veririrse, sahip olunan pay oranında kar payı (temettü) alırlar. Şirket kar etmediği veya kar dağıtımını yapmadığı durumlarda hisse senedi sahiplerine bir ödeme yapılmaz.

İşletmenin, iştirak amacı dışında, geçici yatırım amacı ile gelirinden ve fiyat değişimlerinden yararlanmak, ancak nakit ihtiyacı duyulduğunda da satmak üzere satın alınan hisse senetleri "110 HİSSE SENETLERİ HESABI"nda izlenir. İştirak amacı ile alınmış olan hisse senetleri bu hesaba alınmaz.

İşletmenin diğer işletmelere ortak olmak amacıyla yaptığı sermaye yatırımları "242 İŞTİRAKLER HESABI" veya "245 BAĞLI ORTAKLIKLAR HESABI"nda izlenir.

Hisse senetleri, üzerinde yazılı olan nominal değer dışında bir değerle alınıp satılabilirler. Satın alınan hisse senetleri alış bedeli üzerinden Hisse Senetleri Hesabı borçlandırılarak, satıldıklarında ise, aynı bedel üzerinden alacaklandırılarak kayda alınırlar.

Alış nedeniyle ödenen komisyonlar, hisse senetlerinin kaydı maliyet değeri üzerinden değilde alış bedeli üzerinden yapıldığından, Tekdüzen Hesap Planındaki "65 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar" grubundaki ilgili gider hesabına kaydedilir.

Elinde hisse senedi bulunan kişi veya işletme hisse senedinin ait olduğu anonim şirketin ortağıdır.

Elinde hisse senedi bulunan kişi veya işletme hisse senedinin ait olduğu anonim şirketin karına veya zararına ortaktır.

Nominal değer hisse senedinin üzerinde yazılı olan değerdir.

Hisse senetleri üzerinde yazılı olan değer üstünde veya altında bir bedelle alınıp satılabilirler.

ÖRNEK

İşletme, 1.7.200. tarihinde geçici yatırım amacı ile Doğan A.Ş. hisse senetlerinden adedi 75.000 liradan 7.000 adet satın almış ve bedelini ödemiştir. Ayrıca bu alış için 20.000.000 lira komisyon ödemiştir.

1.7.200.		
110 HİSSE SENETLERİ HS.	525.000.000	
110...Borsaya Kote Hisse Senetleri		
653 KOMİSYON GİDERLERİ HS.	20.000.000	
100 KASA HS.		545.000.000

Borsaya kote, menkul kıymetlerin menkul kıymetler borsasına tescil ettirilmesidir.

Hisse senetleri satın alındığında bunların tahsil edilebilir duruma gelmiş kar payı (temettü) kuponları varsa, bu kar payı ayrıca dikkate alınır mı?

Hisse senetleri ile birlikte tahsil edilebilir duruma gelmiş kar payı kuponlarının olması durumunda, bu kuponlar tahsil edilecek kar payı tutarı üzerinden "108 Diğer Hazır Değerler Hesabı"na alınır hisse senetleri de kupon bedelleri satın alma bedelinden düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden Hisse Senetleri Hesabına kaydedilir.

Hisse senetleri alış değerinin altında veya üstünde bir fiyatla satılabilir. Bu satışta, satış bedeli ile alış bedeli arasında bir fark varsa ve bu fark kar ise, "645 Menkul Kıymet Satış Karları Hesabı"nda, fark zarar ise, "655 Menkul Kıymet Satış Zararları Hesabı"nda izlenir.

ÖRNEK

İşletme 4.8.200. tarihinde 75.000 liradan satın almış olduğu Doğan A.Ş. senetlerinden 2.000 adedini, adedi 80.000 liradan satarak; toplam 160.000.000 lira tahsil etmiştir.

4.8.200.		
100 KASA HS.	160.000.000	
110 HİSSE SENETLERİ HS.		150.000.000
110...Borsaya Kote Hisse Senetleri		
75.000x2.000 adet		
645 MENKUL KIYMET SATIŞ KARLARI HS.		10.000.000

Zararına bir satış olsaydı, alış bedeli ile satış bedeli arasındaki zarar "655 Menkul Kıymet Satış Zararları Hesabı"nın borcuna kaydedilerek muhasebeleştirilecekti.

İşletme 9.7.200. tarihinde 45.000 liradan satın almış olduğu Pormak A.Ş. hisse senetlerinden 800 adedini, adedi 40.000 liradan satmıştır. Bu işlemin kaydını yapınız.

İşletmenin elinde bulunan hisse senetlerinden bazılarında ait kar payları tahsil edilebilir duruma geldiğinde ilgili kar payı kuponu hisse senedinden kesilerek tahsil edilir veya bir bankaya tahsil edilmek üzere verilebilir. Bu kar payı işletmenin karları arasına katılmak üzere "64 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar" grubundaki "640 İştiraklerden Temettü Geliri Hesabı"na kaydedilir.

Temettü kar payıdır.

ÖRNEK

İşletme, 2.5.200. tarihinde elindeki hisse senetlerinden kar payı tahsil edilebilir duruma gelmiş olanların kuponlarını keserek, karşılığı olan 65.000.000 lira tutarındaki kar payını (temettü) tahsil etmiştir.

2.5.200.		
100 KASA HS.	65.000.000	
640 İŞTİRAKLERDEN TEMETTÜ GELİRİ HS.		65.000.000

Geçici yatırım için veya ortak olmak ve uzun süre elde bulundurmamak amacı ile alınmış bulunan hisse senetlerine ait temettü, Tekdüzen Hesap Planında "640 İştiraklerden Temettü Geliri Hesabı"na kaydedildiğinden yukardaki kayıta aynı hesap kullanılmıştır.

Tahvil, Senet ve Bonolar

İşletmeler, fiyat değişmelerinden ve faiz gelirinden yararlanmak amacıyla ve geçici yatırım niteliğinde özel ve kamu kesimine ait tahvil, senet ve bono satın alıp menkul kıymetler olarak varlıklarının arasına katabilir.

Tahvil, anonim şirketler, Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT) ve kamu kuruluşlarının borç para bulmak amacı ile belirli bir faiz oranı üzerinden aldıkları borç para karşılığında verdikleri ve borç senetleri niteliğinde olan belgelerdir. Tahvili elinde bulunduranlar, o tahvili çıkaran şirketlerden veya kuruluşlardan alacaklı olan kişilerdir. Elinde tahvil olan kişi veya kuruluş, şirket kar etsin veya etmesin faiz dönemi sonunda tahvili çıkaran şirketten veya kuruluştan faiz alır.

Menkul kıymet niteliğinde olan çeşitli senet ve bonolar vardır. Bunların başlıcaları şunlardır:

- Gelir Ortaklığı Senetleri,
- Finansman Bonosu,
- Kar ve Zarar Ortaklığı Belgeleri,
- Hazine Bonoları,
- Yatırım Fonu Katılım Belgeleri.

Sayıdığımız belli başlı senet ve bonoların ortak özellikleri, işletme tarafından, faiz gelirinden veya başka ad altında bir getiriden ve fiyat değişmelerinden yararlanmak amacıyla satın alınmalarıdır.

Elinde tahvil bulunan kişi veya işletme tahvilin ait olduğu anonim şirketin alacaklısıdır.

Elinde tahvil bulunan kişi veya işletme tahvilin ait olduğu anonim şirketten kar veya zararına bakmadan tahvil üzerinde yazılı faiz oranına göre faiz alır.

SIRA SİZDE

Tahvil, senet ve bonolar hangi hesaplarda izlenir?

Tahvil, senet ve bonolar ait oldukları işletme, kurum ve kuruluşlar dikkate alınarak, işletmenin sahip olduğu tahvil, senet ve bonolardan özel sektör tarafından çıkartılmış olanlar " 111 ÖZEL KESİM TAHVİL, SENET VE BONOLARI HESABI"nda; Devletin çeşitli daireleri, idareleri ve kuruluşları ile yerel yönetimlerin çıkardığı tahvil, senet ve bonolar "112 KAMU KESİMİ TAHVİL, SENET VE BONOLARI HESABI"nda izlenir.

İşletme özel kesim tarafından çıkartılmış tahvil, senet ve bono satın aldığı anda, "111 Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları Hesabı" alış bedelleri üzerinden borçlandırılır; bu değerler herhangi bir nedenle elden çıkarıldığında ise, hesap yine

alış bedeli üzerinden alacaklandırılır. Dolayısıyla hesap borç kalanı verir bu kalan işletmenin elindeki tahvil, senet ve bonoları alış bedeli üzerinden gösterecektir.

ÖRNEK

İşletme, 1.7.200. tarihinde, nominal değeri 5.000.000 lira olan % 60 faizli tahvillerden geçici yatırım amacıyla, 100 adedini toplam 650.000.000 liraya peşin olarak satın almıştır (Tahvillerin faiz dönemi 1 Ocak-31 Aralık'tır).

1.7.200.			
111	ÖZEL KESİM TAHVİL, SENET VE BONOLARI HS.	650.000.000	
	111...Tahviller		
	100 KASA HS.		650.000.000

Tekdüzen Hesap Planında, satış bedeline dahil işlemiş faizin ayrı bir hesapta izlenmesi benimsenmemiştir. Bunun için yukarıdaki örneğe göre 1 Temmuz'da satın alınan tahvilleri 1 Ocak-1 Temmuz arasındaki işlemiş faiz tutarı, alış bedelinde düşülerek ayrı muhasebeleştirilmemiş, satın alınan tahviller alış bedeli üzerinden Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları Hesabının borcuna olduğu gibi kaydedilerek muhasebeleştirilmiştir.

Tahvillerle birlikte tahsil edilebilir duruma gelmiş kuponlar varsa, yine yukarıdaki gibi bu faizler dikkate alınmadan mı kayda alınır?

Ancak tahvillerle birlikte tahsil edilebilir duruma gelmiş kuponlar da alındığında, bu kuponlar tahsil edilecek faiz tutarı üzerinden, hisse senetlerindeki kar payı kuponlarında olduğu gibi, "108 Diğer Hazır Değerler Hesabı"na alınır; tahviller de faiz tutarları satın alma bedelinden düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden "111 Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları Hesabı"na kaydedilir.

ÖRNEK

İşletme 10.1.200. tarihinde, nominal değeri 5.000.000 lira olan % 60 faizli tahvillerden 20 adedini tahsil edilebilir durumda olan faiz kuponları ile birlikte 170.000.000 liraya peşin olarak satın almıştır. (Tahvillerin faiz dönemi 1 Ocak-31 Aralık olup tahsil edilebilir durumdaki faiz kuponlarının tutarı $5.000.000 \times 0.60 \times 20$ adet = 60.000.000 liradır.)

10.1.200.			
111	ÖZEL KESİM TAHVİL, SENET VE BONOLARI HS.	110.000.000	
	111...Tahviller		
108	DİĞER HAZIR DEĞERLER HS.	60.000.000	
	108...Vadesi Gelmiş Kuponlar		
	100 KASA HS.		170.000.000

Tahvil, senet veya bonoların alış için ödenen komisyonlar varsa, hisse senetlerinde olduğu gibi, bu menkul değerler maliyet değeri üzerinden değilde alış bedeli üzerinden kaydedildiğinden, "65 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar" grubundaki ilgili gider hesabına kaydedilir.

DÜŞÜNELİM

İşletmenin elindeki tahvil, senet ve bono gibi menkul kıymetlerin alış bedelleri ile satış bedelleri arasında oluşan farklar nasıl muhasebeleştirilir?

İşletmenin elinde bulunan tahvil, senet ve bonolar alış değerinin altında veya üstünde bir fiyatla satılabilir. Satışta, satış bedeli ile alış bedeli arasında bir fark olduğunda ve bu fark kar olarak ortaya çıkarsa, bu kar "645 Menkul Kıymet Satış Karları Hesabı"nın alacağına, fark zarar olarak ortaya çıkarsa, bu zarar "655 Menkul Kıymet Satış Zararları Hesabı"nın borcuna kaydedilerek muhasebeleştirilir.

ÖRNEK

İşletme 10.7.200. tarihinde, toplam 650.000.000 liraya satın almış olduğu 100 adet tahvilin tamamını 620.000.000 liraya peşin olarak satmış ve bedelini tahsil etmiştir.

10.7.200.			
100 KASA HS.		620.000.000	
655 MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARLARI HS.		30.000.000	
111 ÖZEL KESİM TAHVİL, SENET VE BONOLARI HS.			650.000.000

Yukarıdaki bütün açıklamalarda ve örneklerde ele alınan özel kesim tahvili yerine Kamu Kesimi tahvili, senedi veya bonosu olduğunda, işlemler yine aynı olacak, ancak bu kez "111 Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları Hesabı" yerine "112 Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları Hesabı" kullanılacaktır.

SIRA SİZDE

İşletme, elindeki tahvillerin tahsil edilebilir duruma gelmiş ve 108 DİĞER HAZİR DEĞERLER HESABI'nda izlenen 60.000.000 liralık faiz kuponlarını tahsil etmiştir. Bu işlemin yevmiye kaydını yapınız.

Diğer Menkul Kıymetler

Yukarıda ele alınan hisse senetleri, kamu ve özel sektör tarafından çıkarılmış bulunan tahvil, bono ve senetlerin dışındaki, altın, altın dışı kıymetli madenler gibi değerler diğer menkul kıymetler olarak ele alınır ve "118 DİĞER MENKUL KIYMETLER HESABI"nda izlenir.

Diğer menkul kıymetler grubuna giren değerler satın alındığında, alış bedeli üzerinden Diğer Menkul Kıymetler Hesabı borçlandırılır, satıldığında da hesap yine alış bedeli üzerinden alacaklandırılır. Bu nedenle hesap borç kalanı veren bir hesap olup, kalanları alış bedeli ile gösterir.

SIRA SİZDE

Diğer menkul kıymetler kapsamına hangi değerler girmektedir ve bu değerler nasıl muhasebeleştirilmektedir?

Özet

Hazır değerler deyince ne anlaşılır? Bu gruba giren varlık kalemlerine ilişkin olarak Tekdüzen Hesap Planında yer alan hesapların işleyişi nasıldır?

- Hazır değerler, nakit olarak elde veya bankada bulunan para ve para gibi kullanılan varlıklar ile istenildiği zaman paraya çevrilme olanağı bulunan varlıklardır. İşletmenin para hareketleri Kasa Hesabına kaydedilerek izlenir. Kasaya değişik tarihlerde giren ve çıkan paralar bu hesaba kaydedilir. Kasa Hesabı, kasaya para girdiğinde borçlanır; kasadan para çıktığında alacaklanır.
- İşletmeler sattıkları malların veya yaptıkları hizmetlerin karşılığında çek aldıklarında, bu çeklerin tutarları Alınan Çekler Hesabının borcuna kaydedilir. Çekin tahsil edilmesi, veya başkasına ciro edilmesi gibi nedenlerle elden çıkan çekler, söz konusu hesabın alacağına kaydedilir.
- İşletmeler, kasada tutmak istemedikleri nakit paralarını bankalar nezdinde açtırdıkları ticari mevduat hesabına yatırır. Bir varlık niteliğinde olan ticari mevduat Bankalar Hesabında izlenir. Bankalardaki hesaba değişik şekilde yatırılan paralar bu hesabın borcuna ve yine değişik şekillerde çekilen paralar ise, hesabın alacağına kaydedilir.
- İşletmeler, çeşitli ödemelerini genellikle bankalardaki hesapları üzerine düzenledikleri çeklerle yaparlar. Üçüncü kişilere verilen çekler lehdarı tarafından bankadan tahsil edilinceye kadar Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri Hesabında izlenir. Kişi ve kurumlara çek verildiğinde hesap alacaklanır; bu çekin bankadan tahsil edildiği anlaşıldığında hesap borçlandırılır.

Menkul kıymetler deyince ne anlaşılır? Bu gruba giren varlık kalemlerine ilişkin olarak Tekdüzen Hesap Planında yer alan hesapların işleyişi nasıldır?

- Menkul Kıymetler, faiz geliri veya kar payı sağlamak veya fiyat değişmelerinden yararlanarak kar elde etmek amacı ile geçici bir süre elde tutulmak üzere alınan hisse senedi, tahvil, hazine bonusu, finansman bonusu, yatırım fonu katılma belgesi, kar-zarar ortaklığı belgesi, gelir ortaklığı senedi gibi menkul kıymetlerdir. Bu kıymetler; "Hisse Senetleri, Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları", "Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları", "Diğer Menkul Kıymetler" adını taşıyan aktif nitelikli hesaplarda izlenir. Menkul kıymetler satın alındığında alış bedeli üzerinden ilgili hesabın borcuna, satıldığında yine alış bedeli üzerinden ilgili hesabın alacağına kaydedilerek muhasebeleştirilir. Bu nedenle cüzanda menkul kıymet varsa bu hesaplar borç kalanı verecektir. Alış bedeli ile satış bedeli arasında ortaya çıkacak satış karı veya zararı Menkul Kıymet Satış Karları Hesabına ya da Menkul Kıymet Satış Zararları Hesabına kaydedilir.

Kendimizi Sınayalım

Bu üniteyi anlayıp anlayamadığınızı ölçmek için aşağıdaki soruları, sınav oluyormuş gibi cevaplayınız. Doğru cevapları ünitenin sonunda bulacaksınız. Başarı durumunuza göre ünitenin tümüne ya da cevaplamadığınız sorulara ilişkin bölümleri yeniden çalışıp çalışmayacağınıza kendiniz karar verin. **UNUTMAYINIZ Kİ, SİZİ DEĞERLENDİRECEK KİŞİ, ŞU ANDA YİNE SİZSİNİZ.**

1. Aşağıdaki durumlardan hangisi "Kasa Hesabı" için doğru **değildir**?

- Aktif karakterli bir varlık hesabıdır.
- Kasa mevcudu kadar borç kalanı verir.
- Yabancı paralar da bu hesapta izlenir.
- Hazır değerler içinde yer alır.
- Alacak kalanı da vermesi mümkündür.

2. Aşağıdaki hesaplardan hangisine ilk kayıt alacak tarafına yapılır?

- Kasa Hesabı
- Bankalar Hesabı
- Alınan Çekler Hesabı
- Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri Hesabı
- Hisse Senetleri Hesabı

3. Cüzdandaki çek ticari mevduat hesabına geçmek üzere bankaya ciro edildiğinde aşağıdaki kayıtlardan hangisi yapılır?

a.

102 BANKALAR HS.	XXX	
103 VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ HS.		XXX

b.

102 BANKALAR HS.	XXX	
101 ALINAN ÇEKLER HS.		XXX

c.

101 ALINAN ÇEKLER HS.	XXX	
102 BANKALAR HS.		XXX

d.

103 VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ HS.	XXX	
102 BANKALAR HS.		XXX

e.

101 ALINAN ÇEKLER HS.	XXX	
103 VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ HS.		XXX

4. İşletmenin senetsiz ticari borcuna karşılık bir banka nezdindeki ticari mevduat hesabı üzerine düzenlediği çek nasıl muhasebeleştirilir?

a.

320 SATIÇILAR HS.	XXX	
101 ALINAN ÇEKLER HS.		XXX

b.

320 SATIÇILAR HS.	XXX	
102 BANKALAR HS.		XXX

c.

320 SATIÇILAR HS.	XXX	
103 VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ HS.		XXX

d.

103 VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ HS.	XXX	
320 SATIÇILAR HS.		XXX

e.

101 ALINAN ÇEKLER HS.	XXX	
320 SATIÇILAR HS.		XXX

5.

320 SATIÇILAR HS.	XXX	
101 ALINAN ÇEKLER HS.		XXX

Bu yevmiye kaydı aşağıdaki işlemlerden hangisine aittir?

- Bankadaki ticari mevduat üzerine çekilen çekle senetsiz ticari borç ödemesine
- Satıcıya iade edilen mala karşılık çek alınmasına
- Senetsiz ticari borcun, cüzdandaki çekin ciro edilerek ödenmesine
- Satıcının yaptığı satış iskontosu nedeniyle çek alınmasına
- Satıcının senetsiz ticari borcuna karşılık çek alınmasına

6. İşletmenin senetsiz ticari borcuna karşılık ticari mevduatının bulunduğu bankadan havale çıkardığında yapacağı kayıt aşağıdakilerden hangisidir?

a.

102 BANKALAR HS.	XXX	
320 SATICILAR HS.		XXX

b.

320 SATICILAR HS.	XXX	
102 BANKALAR HS.		XXX

c.

108 HAZIR DEĞERLER HS.	XXX	
320 SATICILAR HS.		XXX

d.

120 ALICILAR HS.	XXX	
102 BANKALAR HS.		XXX

e.

102 BANKALAR HS.	XXX	
120 ALICILAR HS.		XXX

7. Hisse senedi satın alındığında hangi bedel üzerinden ilgili hesaba kaydedilir?

- Alış bedeli
- Maliyet bedeli
- Nominal değer
- Borsa değeri
- Rayiç bedel

8. İşletme toplam 100.000.000 TL nominal değerli hisse senetlerini 120.000.000 TL ye satın aldığı anda yapacağı kayıt aşağıdakilerden hangisidir?

a.

110 HİSSE SENETLERİ HS.	100.000.000	
656 MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARLARI HS.	20.000.000	
100 KASA HS.		120.000.000

b.

110 HİSSE SENETLERİ HS.	120.000.000	
100 KASA HS.		120.000.000

c.

110 HİSSE SENETLERİ HS.	100.000.000	
780 FİNANSMAN GİDERLERİ HS.	20.000.000	
100 KASA HS.		120.000.000

d.

110 HİSSE SENETLERİ HS.	100.000.000	
653 KOMİSYON GİDERLERİ HS.	20.000.000	
100 KASA HS.		120.000.000

e.

110 HİSSE SENETLERİ HS.	100.000.000	
100 KASA HS.		100.000.000

9. Hisse senetlerinden elde edilen kar payı hangi hesaba nasıl kaydedilir?

- Faiz Gelirleri Hesabının borcuna
- Faiz Gelirleri Hesabının alacağına
- İştiraklerden Temettü Gelirleri Hesabının borcuna
- İştiraklerden Temettü Gelirleri Hesabının alacağına
- Komisyon Gelirleri Hesabının alacağına

10. Tahviller üzerinde yer alan tahsil edilebilir duruma gelmiş faiz kuponları hangi hesabın borcuna kaydedilir?

- Faiz Gelirleri Hesabının
- Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonolar Hesabının
- Diğer Hazır Değerler Hesabının
- Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonolar Hesabının
- İştirakler Hesabının

